

Predikan av Solveig Högberg - Johannes Döparens dag - 2024 i S:t Peters kyrka

Jes 49:1-2

Apg 19:4

Luk 1:5-17

Den högstes profet

Dagens tema är ”Den högstes profet”.

Oftast när vi tänker på profeter så tänker vi på dem som vi möter i Gamla Testamentet: Jesaja, Jeremia, Hosea, Obadja och alla de andra.

De kallas profeter och blev kallade till ett uppdrag. De hade på något sätt fått se in i framtiden och så blev deras uppgift att varna folket, så att de kunde räta upp sina liv och bli räddade. Folket blev helt enkelt utmanade att vända om och börja leva i en god relation till Gud. Profeterna var Guds språkrör.

För en profet gällde det att tala rätt ord i rätt tid till rätt människa och naturligtvis ord inspirerade av Gud.

Gemensamt för alla dem som kallas profeter var också att de pekade framåt mot en som skulle komma och rädda och befria, en som skulle peka ut livsinriktningen för folket och vara deras vägvisare till Gud.

I dagens texter möter vi inga av dessa, men vi har fått höra berättelsen om hur det gick till när en av profeterna skulle födas; Johannes Döparen.

Han kallas profet därför att han hade fått kallelsen att berätta om att Jesus skulle komma till världen. Det budskap som Johannes skulle framföra handlade om att folket skulle göra bättring för att kunna ta emot den nåd som Gud skulle ge genom Jesus.

Men idag handlar texten mer om Elisabet och Sakarias, Johannes föräldrar än om deras son Johannes.

Innan jag säger något mer om dem så är det viktigt att vi ändå funderar något över vad som är utmärkande för en profet, för även om vi i dag sällan kallar människor för profeter så tänker jag att de finns mitt ibland oss.

En profet är alltså någon som har fått ett uppdrag från Gud. Det är naturligtvis en trygghet att veta att det man gör är på Guds kallelse, men det gör inte uppdraget enklare.

En profet lever ofta med en stark ambivalens och har en kluvenhet inför uppdraget, en kluvenhet som för det mesta är väldigt tydlig.

Jeremia till exempel, en av Bibelns profeter, han har en tvekan, rent av en ovilja inför att vara en Guds budbärare. Han har invändningar om att han är för ung, inte tillräckligt mogen.

Men Gud accepterar sällan undanflykter. Han vet vem han väljer.

Jeremia, precis som så många både dåtida och nutida profeter, försökte bli kvitt sitt uppdrag, men det gick inte.

För Guds kallelse är inte ett projekt man kliver in och ur efter behag. Det gäller inte bara dem som är kallade till profeter, utan det gäller den kallelse som vi alla får ta del av. Och den som är kallad kan aldrig mer sätta sig själv i första rummet.

Profetens kallelse är inte bara en inbjudan. Den är mer än så, profeter kommer inte undan. Den som fått kallelsen kan tacka nej men Gud kommer säkert att återkomma.

Och profetens budskap handlar djupast sett om en enda sak, det handlar om att ge uttryck för Guds sorg och smärta.

Det är som om profeten får resa in i Guds hjärta och fått se vad som rör sig där innerst inne. Det handlar inte i första hand om att sia om framtiden.

Guds sorg och smärta och ibland vrede är bevis på hans kärlek. Gud ser inte med likgiltighet på ondska och hjärtlöshet. Det är till tröst och inte hot, för oss.

Nu till Sakarias och Elisabet.

De var båda människor som var hängivna Gud.

De levde tillsammans i templet eftersom Sakarias var präst. Men de hade inga barn och nu var de gamla.

Så en dag så skulle Sakarias utföra en viktig del av sin prästtjänst och tända rökelsealtaret. Han gick ensam längst in i templet.

Sakarias dröjer sig kvar där inne, folket utanför undrar varför. Så småningom kommer han ut, men han kan inte berätta vad som har hänt, för han har blivit stum.

Och det finns en viktig anledning till hans stumhet - han tvivlade på det budskap som en ängel hade delat med sig av till honom.

Ängeln hade sagt att Elisabet, trots sin ålderdom, skulle få ett barn.

Detta berättar inte dagens text om, men jag tycker att det är viktigt att se hela sammanhanget.

För *vi* vet ändå vad som hände:

Sakarias hade alltså fått veta att Elisabet skulle föda en son som skulle få namnet Johannes och han skulle bereda folket för att Jesus skulle komma.

Sakarias hade svårt att förstå budskapet, det låg så långt utanför allt rimligt, allt vad han kunde tänka.

Vem kan klandra Sakarias? Skulle inte vi också ha tvivlat om vi fått veta att vi på vår ålderdom, när alla möjligheter var ute, skulle föda ett barn. Jag är dessutom ganska säker på att det inte behöver vara ett så orimligt uppdrag för att vi ska tvivla på vår egen förmåga. För visst är det många gånger lättare att se vår egen oförmåga än Guds möjligheter.

Och ändå vi brukar säga ”Herrens vägar är outgrundliga” och ”För Gud är ingenting omöjligt”.

Det kan vara lätt för oss att använda dessa bibliska uttryck, och kanske gör vi det ibland utan att riktigt tro på att det är sant och att det skulle kunna gälla Guds mening med ditt och mitt liv.

Sakarias får veta att namnet på den son som ska födas ska vara Johannes. Johannes betyder ”Herren är nådig”, och det var ju verkligen något som Elisabet och Sakarias fick uppleva, till slut, när egentligen inga möjligheter fanns kvar då fick de uppleva Herrens nåd.

I sin stumhet fick Sakarias under nio månaders tystnad begrunda hans egen svaghet och Guds obegränsade nåd och makt.

Nåd är kanske inte alltid ett ord som vi förknippar med Johannes. Den vanliga bilden av honom är att han framställs som den stränge och hårde lagpredikanten och domsprofeten.

Men egentligen skulle man kunna säga att han är en av evangelisterna, som förkunnar det glada budskapet om syndernas förlåtelse genom honom som skulle komma.

I Episteltexten står ”han uppmanade folket att tro på den som skulle komma, det vill säga Jesus”.

Johannes förkunnade precis det som hans namn berättar om: Herren är nådig, han har förbarmat sig. Nu ska den utlovade Messias äntligen komma.

Gud visar sin nåd också mot oss.

Så här i Midsommartid blir detta tydligt för oss. Vi får försöka förstå och komma ihåg hur Gud genom sin nåd upprätthåller sin skapelse och hur han hela tiden nyskapar livet, trots vad vi gjort av det paradiset som han en gång skapade åt oss.

Men han vill ha medhjälpare i sitt arbete. Kanske är inte alla kallade till profeter, men alla är kallade att vara med. Charles Wesley formulerade nåden och uppdraget så här:

”Skapelsen skall nå sin fulländning genom oss och våra liv, när vi tar emot den frälsning som förvandlar oss till dig.”

Vi behöver sådana som Johannes.

På Bibelns tid för att bokstavligen bana väg för Jesus.

I vår tid för att påminna oss om sanningen även om den är svår att leva med.

Johannes kan lära oss att vara en människa som inte är ute efter att bli omtyckt eller beundrad. En människa som vågar ifrågasätta makten och som kan rikta vår uppmärksamhet mot missförhållanden. En människa – som trots att hon eller han hörs och syns – inte sätter sig själv i främsta rummet.

Var finns en sådan Johannes idag. Skulle du och jag våga vara en? En som idag vågar påtala något som är orätt eller falskt och samtidigt visa bort från oss själva och istället visa på Jesus.

Vi kan också vara en röst som talar rätt ord i rätt tid till rätt människor.

Uppdraget är stort men det är nåden också.

Nåden är en gåva till oss, den är gratis, det handlar inte om våra förmågor. När Gud kallar ger han också förmågan att klara av det uppdrag han ger.

När vi lever efter Guds vilja för våra liv spelar det ingen roll hur duktiga eller smarta vi är, just därför att det är Gud som ger oss av sin nåd.

Gud finns i varje tid, för varje stund och möter vår otillräcklighet. Vi behöver Gud och han behöver oss. Det är nåd.

Kanske kan det bli för oss som det senare blev för Sakarias. Han bekräftade att Gud är nådig och då bröt lovsången fram.

Vi behöver förebilder som visar oss vägen mot en ny livsstil som är uthållig och ansvarstagande.

Vi behöver lyssna till vår tids profeter som vill väcka oss ur omedvetenhetens slummer.

Vi behöver lyssna till Guds kallelse och utväljande:

kanske är det du och jag som nu ska vara föredömen och profeter.

AMEN